

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060206

SLUTLIGT BESLUT
2024-06-11
Stockholm

Mål nr
M 4880-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-03-22 i mål nr M 4006-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen Västernorrlands län

Motpart

R.B.

Ombud: Jur.kand. L.K.
Ludvig & Co AB

SAKEN

Avvisning av anmälan om vattenverksamhet avseende pir på fastigheten X m.fl. i Sundsvalls kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Västernorrlands län beslut den 16 december 2022, dnr 535-9490-2021.

Dok.Id 2069464

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut att avvisa anmälan om vattenverksamhet på fastigheten X m.fl. i Sundsvalls kommun.

R.B. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Det saknas stöd i bestämmelserna om vattenverksamheter för att en verksamhetsutövare ska kunna ge in en anmälan efter det att vattenverksamheten påbörjats. I det nu aktuella anmälningsärendet var verksamheten redan utförd vid anmälningstillfället.

Enligt 11 kap. 9 § miljöbalken är huvudregeln att det krävs tillstånd för en vattenverksamhet. 11 kap. 9 a § miljöbalken ger möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts. I den tidigare lydelsen av 11 kap. 9 a § miljöbalken så avslutades det första stycket med ”att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas”. Orden ”innan de påbörjas” togs bort genom SFS 2018:1407. Därigenom skapades ett bemyndigande som ger möjlighet för regeringen att införa anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt även i fråga om verksamheter som redan är påbörjade. Bemyndigandet har dock inte utnyttjats. Bestämmelsen i 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter anger att ”en vattenverksamhet inte får påbörjas innan den har anmälts hos tillsynsmyndigheten”. Enligt gällande praxis kan anmälningsplikten inte uppfyllas i efterhand.

Länsstyrelsen har i ärendet inte tagit ställning till frågan om borttagande av piren enligt Stadsbyggnadsnämndens i Sundsvalls kommun (nämnden) föreläggande den 24 februari 2021. Likt den information som lämnades vid avvísingsbeslutet finns det

inget hinder för R.B. att lämna in en ny anmälan om vattenverksamhet avseende borttagande av piren.

R.B. har anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen har inte haft skäl för att avvisa hans anmälan om vattenverksamhet på den grund som angivits i beslutet. Med anledning av nämndens föreläggande ville han i första hand få en prövning av om den befintliga piren kunde få stå kvar i sin helhet, eller i vart fall delvis utöver vad som tidigare anmälts och godkänts. Avvisningsbeslutet är vidare så otydligt formulerat att det inte framgår om länsstyrelsen har tagit ställning till den del av anmälan där han i andra hand ville få en prövning av frågan om det krävdes en anmälan om vattenverksamhet för borttagande av del av piren enligt nämndens föreläggande den 24 februari 2021.

Syftet med ändringen av 11 kap. 9 a § miljöbalken framgår inte tydligt av förarbetena. Ändringen skulle kunna läggas till grund för slutsatsen att anmälningsplikt kan föreligga även i fråga om verksamheter som redan är påbörjade. Oaktat om anmälan kan lämnas in i efterhand har länsstyrelsen inte avvisat anmälan på denna grund. Av skälen till avvisningsbeslutet framgår tydligt att länsstyrelsen prövat anmälan i sak i den del som avser uppförandet av piren genom att uttala att placeringen av den var olämplig eftersom det inte kunde ges strandskyddsdispens för åtgärden.

Vad gäller andrahandsyrkandet i anmälan om att ta bort del av piren framstod det vid tidpunkten för anmälan som ett smidigt sätt att snabbt få länsstyrelsens ställningstagande till om borttagandet var anmälningspliktigt eller inte. Eftersom länsstyrelsen prövat tidigare anmäld pir och överprövat nämndens föreläggande att ta bort delar av nuvarande pir utgick han från att länsstyrelsen redan hade de uppgifter som behövdes för att kunna bedöma verksamhetens art, omfattning, miljöeffekter och påverkan på närliggande fastigheter. Länsstyrelsen påbörjade dock aldrig någon handläggning av anmälan utan avvisade den först efter ett år och sju månader. Vattenverksamhet i form av borttagande av piren är anmälnings- eller tillståndspliktigt och ska därtill utföras på vatten som han i nuläget saknar rådighet över. Länsstyrelsen borde ha inlett en

utredning eller handläggning av anmälan och borde därefter ha förelagt honom att ansöka om tillstånd eller liknande.

SKÄLEN FÖR MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Av 11 kap. 9 a § första stycket miljöbalken följer att regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts. Tidigare avslutades stycket med orden ”innan de påbörjas”. Dessa ord togs dock bort den 1 januari 2019. Därigenom skulle det bli tydligt att bemyndigandet också skulle ge möjlighet att införa anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt även i fråga om verksamheter som redan är påbörjade (prop. 2017/18:243 s. 200). Regeringen hade tidigare utnyttjat bemyndigandet, i dess äldre lydelse, och infört anmälningsplikt för vissa vattenverksamheter i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter. Bestämmelserna i förordningen har inte ändrats efter det att 11 kap. 9 a § miljöbalken fick ändrad lydelse och möjligheten att införa anmälningsplikt för verksamheter som redan är påbörjade har inte utnyttjats. I 19 § förordningen om vattenverksamheter finns en uppräknning av vattenverksamheter som, med undantag från skyldigheten att ansöka om tillstånd, ska anmälas hos tillsynsmyndigheten innan de får påbörjas. Av ordalydelsen i 19 § följer således att detta undantag från tillståndsplikten omfattar vattenverksamheter som inte påbörjats. Rådande praxis om att anmälan om vattenverksamheter inte kan göras i efterhand har alltså inte förändrats (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 maj 2012 i mål nr M 5707-11 och MÖD 2014:38).

Det är ostridigt att den aktuella anmälan i första hand avsåg en anmälan i efterhand av den befintliga piren. Eftersom anmälningsplikt endast omfattar vattenverksamheter som inte redan har påbörjats har uppförandet av den befintliga piren inte kunnat hanteras inom ramen för en anmälan. Det har därför varit riktigt av länsstyrelsen att avvisa anmälan.

I anmälan angav bolaget att, för det fall länsstyrelsen inte biföll anmälan om ändring av piren, det i andra hand begärdes prövning av anmälan om vattenverksamhet

gällande borttagande av den yttersta delen av piren. Länsstyrelsen har i sitt beslut inte tagit ställning till detta andrahandsyrkande.

Utrivning av en vattenanläggning som tillkommit till följd av en verksamhet som räknas upp i 19 § 1–10 förordningen om vattenverksamheter är en anmälningsskyldig vattenverksamhet. En anmälningsskyldig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat, se 11 kap. 9 b § tredje stycket miljöbalken. I praxis har bestämmelsen tolkats på så sätt att om de åtta veckorna har passerat utan beslut från länsstyrelsen om att ändra tidsfristen har länsstyrelsen inte längre haft möjlighet att inom ramen för anmälningsskyldigheten förbjuda verksamheten (se MÖD 2017:67).

När ett anmälningsskyldigt utrett ska länsstyrelsen enligt 23 § samma förordning antingen besluta om förbud, föreläggande om att vidta försiktighetsåtgärder eller ansöka om tillstånd, eller att underrätta anmälaren om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från tillsynsmyndighetens sida. Bestämmelsen innebär ett ansvar för länsstyrelsen att se till att anmälningsskyldigheten är tillräckligt utrett. Eftersom den aktuella anmälan saknade de uppgifter såsom ritningar, kartor och tekniska beskrivningar som behövdes för att länsstyrelsen skulle kunna ta ställning till frågan om borttagande av del av piren anser Mark- och miljööverdomstolen att länsstyrelsen innan tiden om åtta veckor passerat, borde ha förelagt om att anmälan skulle kompletteras. Såvitt framgår av handlingarna i målet har emellertid länsstyrelsen inte vidtagit någon åtgärd i ärendet under cirka ett och ett halvt års tid. De åtta veckorna har således passerats och det fanns vid tiden för länsstyrelsens beslut inte möjlighet att inom ramen för anmälan om utrivning av piren besluta om förbud eller förelägga om försiktighetsåtgärder eller att ansöka om tillstånd. Det föreligger därför inte skäl att återförvisa målet i någon del.

Även om målet inte ska återförvisas vill Mark- och miljööverdomstolen framhålla att tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 1 § och 9 § miljöbalken har ett löpande tillsynsansvar och en skyldighet att agera om och när det behövs för att se till att miljöbalken eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken följs. Detta

avgörande hindrar därför inte länsstyrelsen att i egenskap av tillsynsmyndighet fortsättningsvis vidta nödvändiga tillsynsåtgärder.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, hovrättsrådet Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Claes Becker och hovrättsrådet Catharina Adlercreutz, referent.

Föredragande har varit Erik Simberg.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-03-22
meddelad i
Östersund

Mål nr M 4006-22

KLAGANDE

R.B.

Ombud: L.K.

MOTPART

Länsstyrelsen Västernorrland

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Västernorrlands beslut den 16 december 2022 i ärende nr 535-9490-2021, se **bilaga 1**

SAKEN

Avvisning av anmälan om vattenverksamhet avseende anläggande av pir på fastigheten X, Sundsvalls kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsen Västernorrlands beslut den 16 december 2022 (dnr 535-9490-2021) och återförvisar målet till länsstyrelsen för ny handläggning.

BAKGRUND

Den tidigare ägaren av fastigheten X (fastigheten) inkom i augusti 2015 med en anmälan om vattenverksamhet angående anläggande av en stenpir på fastigheten. Av anmälan framgår bl.a. att längden på piren, fram till en vinkel, ska vara 19 meter räknat från strandlinjen. Länsstyrelsen Västernorrland (länsstyrelsen) beslutade den 21 december 2015 om ett antal försiktighetsåtgärder som verksamhetsutövarna skulle vidta i samband med utförandet av verksamheten (dnr. 535- 6449-15). Länsstyrelsen bedömde att någon strandskyddsdispens för piren, såsom den är beskriven i anmälan, inte behövs eftersom området omfattas av detaljplan, vari strandskyddet är upphävt.

Länsstyrelsen lämnade den 6 december 2018 in en anmälan om misstanke om brott till Polismyndigheten. I anmälan framgår att det vid syn på plats konstaterats att den pir som anlagts har en uppskattad längd om cirka 46 meter räknat från strandlinjen, i stället för 19 meter som det var fråga om i anmälan om vattenverksamhet. Fastigheten förvärvades av R.B. T AB (bolaget) under 2018. R.B. är en av flera styrelseledamöter i bolaget.

Den 26 maj 2020 inkom en ansökan om strandskyddsdispens för stenpiren, vilken avslogs då åtgärden bedömdes strida mot gällande detaljplan som anger att det inte är tillåtet att uppföra en pir inom det öppna området där piren sträcker sig utöver den tillståndgivna delen.

Stadsbyggnadsnämnden i Sundsvalls kommun (nämnden) har den 24 februari 2021 beslutat att förelägga R.B. att senast den 31 december 2021 ta bort den yttersta delen av den pir som anlagts utom fastigheten. Det vill säga den del som placerats inom fastigheten Y och som avviker från de 19 meter pir som det var fråga om vid länsstyrelsens beslut i anledning av anmälan om vattenverksamhet. Föreläggandet är förenat med vite. R.B. överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen. Länsstyrelsen ändrade nämndens beslut såvitt avser åtgärdstiden så att åtgärderna enligt föreläggandet ska vidtas senast den 5 november 2022, men avslog i övrigt överklagandet. R.B. överklagade

länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som i dom 2022-09-28 avslog överklagandet (mål nr M 3503-21). Mark- och miljööverdomstolen meddelade inte prövningstillstånd (mål nr M 11800-22).

Bolaget inkom den 12 maj 2021 med en anmälan om vattenverksamhet. I första hand så avsåg anmälan ett godkännande i efterhand av den befintliga piren. I andra hand i vart fall ett godkännande delvis utöver vad som tidigare anmälts och godkänts.

Om länsstyrelsen inte fann skäl att bifalla anmälan om vattenverksamhet anmälde bolaget vattenverksamhet för borttagande av den del av piren som omfattas av nämndens åtgärdsföreläggande.

Länsstyrelsen avvisade anmälan i det överklagade beslutet, se **bilaga 1**.

YRKANDEN M.M.

R.B. har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens avvisningsbeslut och återförvisar målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Till stöd för sin talan har R.B. anfört bl.a. följande.

Det har inte framkommit skäl för att avvisa anmälan om ändring av vattenverksamhet och länsstyrelsen torde numer ha försuttit sin möjlighet att förbjuda verksamheten. Vidare är beslutet så otydligt formulerat att det inte framgår om länsstyrelsen även har tagit ställning till andrahandsyrkandet.

Bolaget gav i maj 2021 in den aktuella anmälan om vattenverksamhet. Länsstyrelsen har felaktigt lagt upp R.B. personligen som part. Han personligen är också den part som är adressat för länsstyrelsens beslut, varför han är klagande i detta mål. Länsstyrelsen har inte kommunicerat anmälan, och har inte heller underrättats om att makarna B. förvärvat fastigheten under 2022. Även om så vore fallet kan länsstyrelsen inte meddela beslutet till honom personligen. R.B. tecknade inte ensam firman i bolaget och företrädde

därför inte bolaget.

Med anledning av nämndens föreläggande har han velat få en prövning av om den befintliga piren kunde få stå kvar i sin helhet, eller i vart fall delvis utöver vad som anmälts och godkänts. I andra hand om borttagandet av den yttersta delen av piren enligt föreläggandet krävde anmälan om vattenverksamhet. Oaktat att anmälan sker i efterhand torde den påbörjade verksamheten vara underkastad anmälningsplikt.

Om anmälan avvisas måste skäl därför anges, och anmälan kan inte samtidigt prövas i sak. Beslutet att avvisa anmälan bör därför upphävas och ärendet återförvisas till länsstyrelsen. Om anmälan kan ske i efterhand torde länsstyrelsen ha försuttit sin möjlighet att förbjuda vattenverksamheten.

I Sundsvalls kommun i förslag till beslut i tjänsteskrivelse 2021-01-04, dnr SBN 2020-01094-1, har han informerats om att föreslaget åtgärdsföreläggande innebär att tillstånd till vattenverksamhet ska sökas hos länsstyrelsen innan arbetet med piren påbörjas. I Sundsvalls kommuns åtgärdsföreläggande 2021-02-24 hänvisas till denna tjänsteskrivelse. Bolaget har därför i sitt andrahandsyrkande begärt länsstyrelsens prövning av borttagandet av piren i enlighet med föreläggandet.

Länsstyrelsen har uppgett att anmälan avvisats eftersom myndigheten är förhindrad att besluta om förbud på grund av att tidsfristen gått ut (jfr. MÖD 2017:67) och att länsstyrelsen inte kommer att inkomma med något ytterligare svar men vill att domstolen prövar överklagandet.

DOMSKÄL

Fel part i länsstyrelsens beslut

R.B. T AB anmälde den aktuella vattenverksamheten och bolaget var vid den tidpunkten också lagfaren ägare av fastigheten. Under länsstyrelsens handläggning har fastigheten överlåtits till bl.a. R.B.. R.B. är styrelseledamot i aktiebolaget.

R.B. har yrkat att målet ska återförvisas. Till stöd för detta yrkande har R.B. uppgett att länsstyrelsens beslut är riktat till honom och inte till det bolag han är delägare i (R.B. T AB), att länsstyrelsen inte underrättats om att fastigheten överlåtits till honom under handläggningen hos länsstyrelsen, att han ensam inte hade firmateckningsrätt för bolaget och att rådighet inte prövas i anmälningsskyldighetsverksamhet.

Ostridigt är att lagfaren ägare är bl.a. R.B. sedan april 2022. R.B., som är styrelseledamot i R.B. T AB , han personligen företräds av samma ombud i detta mål som bolaget i anmälningsskyldighetsverksamheten. Såväl bolaget som R.B. personligen har alltså haft kännedom om såväl anmälan om vattenverksamheten som länsstyrelsens beslut. Oavsett om länsstyrelsen borde ha riktat sitt beslut mot aktiebolaget eller inte så har bolaget inte lidit någon rättsförlust. Skäl att återförvisa målet av endast den anledningen att beslutet riktar sig mot R.B. i stället för hans bolag föreligger därför inte.

Frågan i målet

I anmälan anges att den syftar till en prövning av om den befintliga piren kan få stå kvar i helhet, eller i alla fall delvis utöver vad som tidigare anmälts och godkänts. Om så är fallet yrkar bolaget att länsstyrelsen också ska pröva om dispens kan beviljas för den del av piren som belastar fastigheten Z. Om vattenverksamheten inte godkänns har bolaget anmält vattenverksamhet för borttagande av den del av piren som rör nämndens åtgärdsföreläggande.

Länsstyrelsen har avvisat anmälan och som skäl för avvisningsbeslutet i huvudsak endast angett att pirens lokalisering är olämplig. I yttrande över överklagandet har länsstyrelsen vidare uppgett att avvisningen skett eftersom myndigheten varit förhindrad att besluta om förbud på grund av att tidsfristen gått ut (jfr rättsfallet MÖD 2017:67).

Mark- och miljödomstolen uppfattar länsstyrelsens inställning som att myndigheten varit förhindrad att pröva anmälan i sak och besluta om förbud eller försiktighetsmått eller förelägga sökanden om att ansöka om tillstånd.

Första frågan i målet är om länsstyrelsen varit förhindrad att pröva anmälan i sak på den grunden att myndigheten inte kunnat förbjuda vattenverksamheten.

Rättsliga utgångspunkter

Med vattenverksamhet avses enligt 11 kap. 3 § miljöbalken bl.a. uppförande av en anläggning i ett vattenområde.

För vattenverksamhet krävs enligt 11 kap. 9 § första stycket miljöbalken tillstånd. Regeringen får enligt 11 kap. 9 a § första stycket miljöbalken meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd ska krävas att verksamheterna har anmälts. Orden ”innan de påbörjas” har utgått i bestämmelsen, varför det getts möjlighet att införa anmälningsplikt även i fråga om påbörjade verksamheter.

Enligt 11 kap. 9 b § tredje stycket miljöbalken får en anmälningspliktig vattenverksamhet påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

I 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter anges det vilka vattenverksamheter som inte får påbörjas innan de anmälts hos tillsynsmyndighet.

När ett anmälningsärende är tillräckligt utrett ska tillsynsmyndigheten enligt 23 § förordningen om vattenverksamhet bl.a. besluta om de förbud för verksamheten som behövs, förelägga verksamhetsutövaren att vidta de försiktighetsmått som behövs eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd, om det behövs med hänsyn till verksamhetens påverkan på miljön eller enskilda intressen. Om det inte behövs något förbud eller föreläggande ska tillsynsmyndigheten underrätta den

som har gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida.

Av avgörandet MÖD 2017:67 följer att om tillsynsmyndigheten inte bestämt något annat inom de åtta veckor som följer efter att en anmälan gjorts, har myndigheten inte längre möjlighet att inom ramen för anmälningsärendet förbjuda verksamhetsutövaren att påbörja vattenverksamheten i enlighet med anmälan.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Av 11 kap. 9 b § tredje stycket miljöbalken följer att det föreligger en rätt för den som anmäler en anmälningspliktig vattenverksamhet att efter åtta veckor påbörja denna, såvida inte annat besked givits från tillsynsmyndigheten och i 19 § förordningen om vattenverksamheter anges det vilka vattenverksamheter som inte får påbörjas innan de anmälts hos tillsynsmyndighet.

I nu aktuellt fall var verksamheten vid anmälningsstillfället redan utförd. Förhållandena har därför inte varit sådana som i MÖD 2017:67. Eftersom verksamheten redan var utförd har länsstyrelsen i och för sig inte kunnat förbjuda verksamhetsutövaren från att påbörja den. Detta medför inte i sig att länsstyrelsen inte kunnat pröva anmälan. Skäl att avvisa anmälan har därför inte förelegat på den grunden. Om det förelegat skäl att avvisa anmälan på annan grund måste det ankomma på länsstyrelsen som första instans att pröva detta.

Föreligger inte skäl att avvisa anmälan ankommer det på länsstyrelsen att – i enlighet med 23 § förordningen om vattenverksamhet – överväga om det funnits behov av att förelägga verksamhetsutövaren att vidta försiktighetsmått eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd. Först om det efter en sådan prövning kan fastställas att det inte behövs något förbud eller föreläggande ska tillsynsmyndigheten underrätta den som har gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida.

Om länsstyrelsen inte avslutar ärendet utan åtgärd har bolaget anmält vattenverksamhet för att ta bort den del av piren som omfattas av nämndens åtgärdsföreläggande och som inte prövats av länsstyrelsen.

Vid angivna förhållanden ska länsstyrelsens beslut undanröjas och målet återförvisas till länsstyrelsen för prövning i sak.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 12 april 2022. Prövningstillstånd krävs.

Åsa Ärlebrant

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åsa Ärlebrant, ordförande, och tekniska rådet Jari Hiltula.